

Haja we pygamberimiziň gubruny zyýarat etmäge gitdi

Category: Kitapcy, Oýlanmalar

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Haja we pygamberimiziň gubruny zyýarat etmäge gitdi HAJA we PYGAMBERIMIZIŇ GUBRUNY ZYÝARAT ETMÄGE GITDI

Bizde haj parzy diňe şahsy-magnawy amal däl, ondanam zyýat hajynyň daş-töweregindäki garyndaş-doganynyňam we ýakynlarynyňam dahylly jemgyýetçilik amalydy...

«Haja we pygamberimiziň gubruny zyýarat etmäge gitdi» diýip, obalarda hajylaryň öýüniň gapysyna ýazylardy.

Suratkeşler, hatdatlar hajylar öýünden çykyp ýola rowana bolan badyna olaryň öýüniň diwarlaryny bezemäge başladylar.

Hajy maşgalasynyň we belki-de, tutuş obanyň köpçülikleýin magnawy ýolagçylygy «öýüniň aklanmagy» diýilýän zat bilen, ýagny öýüň diwarlarynyň täzedden ak reňke boýalmagy bilen başlady.

Munuň özi günälerden saplanmagyň we täzedden dünýä inmegiň nyşanydy. Öýüň alnyna Kábäniň diwar suraty çekilip, adamlar surata aňk bolup sereder durardylar.

Haja gidenler gaýdyp gelýänçä suratkeşem işini dynardy. Şular ýaly gündelik jemgyýetçilik atmosferasynda kábirleri magnawy ýolagçylyga çykan hajyny gije düýşünde görendiklerini aýdardylar. Şeýle ýagdaý diňe hajylary däl, onuň daş-töweregindäkileriň hemmesini gurşap alardy. Haj syýahatyny Mekgä sary ýola rowana bolup, tegelek bir aýdan soň dolanyp gelmek üçin öýden çykmakdan ybaratdyr öýdüp bilersiňiz.

Emma şeýle düşüňän bolsaňyz, ýalňyş pikir edýärsiňiz we biziň

bilen, biziň dünýämiz bilen, urp-adatlarymyz bilen hiç hili ýakynlygyň ýoklugyny aňladýar.

Biziň birnäçe aý öň başlaýan haj bijesine ýüz tutan günümüzden bäri haj ýolagçylygymyz başlaýar.

Zülkade aýynyň ortasynda ýa-da golaýlanda hajylaryň bijesi çykanda, adamlar olary gutlamak üçin öýlerine gidýär. Islendik zatdan, hemme zatdan şübhelenýänem bolsak, döwlet edaralarynyň korrupsiýa batgasyna batan ýagdaýyndaky pyssy-pyjurlyklaryny görüp duranam bolsak, bijäniň adalatly çekilendigine hiç hili şek-şübhäimiz bolmazdy.

Bijäni hudaýtarapyn saýlaw hasaplaýardyk we göz bilen görülmegi gutulgysyz «maňlaýa ýazylan wada» hökmünde baha berýärdik.

Hawa, haj ýolagçylygy haj parzynyň başlaýan bir aýyndan has öň başlap, bir aý soň ýa-da haj parzyndan soňam dowam edýärdi.

Bu ýerde Jenaby-Allanyň «Haj bilinýän aýlardadyr» buýrugyny tefsirläp berjek birine mätäçlik duýamzokdyk.

Çünki käbirleriniň ruhy argynlygy bilen tapdan düşen we kalby durgunlaşan hal bilen Allaha gelenlerden başga dogabitdi ylmy bolmadyk şerhçilere mätäçlik duýmazdan oýlanyşygymyz aýatyň manysyny aňlapdy.

Bizde haj parzy diňe şahsy-magnawy amal däl, ondanam zyýat hajynyň daş-töweregindäki garyndaş-doganynyňam we ýakynlarynyňam dahylly jemgyýetçilik amalydyr.

Şol sebäpli günälerden ýülünme we öýüň daşynyň aga boýalmagy şahsy ahwaldan has giňiş bolup, tutuş obany gurşap alýar.

Arzuw-hyýallary, umytlary we sünnet-batyl ynanjy garym-gatym bolan dindarlyklary bilen obalylary içine alýan otag şeýle giň bolmak bilen birlikde haj parzy hakda gürlemek şahsy hereket bolup, her haja görä üýtgeýärdi. Beýtul-Haramy zyýarat eden we şäheri dolduran hajylar gaýdyp gelende gören-eşden zatlaryny we özlerine gelen yşaratlary gürrüň bererdiler. Bu ýerde şaýatlyk etmek hökmünde baha beren haj parzynyň şular ýaly sosial tarapy bilen hemişe gyzyklanyp geldim.

Töweregiňdäkiler seniň ýülünendigiňi, arassalanandygyňy, üýtgändigini görmese, duýmasa we saňa bolan garaýyşlary üýtgemese, meň pikirimçe haj parzy doly tamamlanmadygy bolýar.

Şonuň üçin şeýle arzyly ybadaty ýeke özüňiziň amal edip geleniňiz ýeterlik däl. Bu ybadaty kän gezek berjaý etdim, emma öýümiň daşy aga boýalmandygy, gapyma suratkeşleriň gelmändigini, aýal-gyzlaryň däbe öwrülen aýdymalary aýtmandygy, kakamda bolşy ýaly ýola ugratma we garşylama üşmeleňleriniň bolmandygy üçin şaýatlar bilen ýa-da ýaşlygynda başdan geçiren formamda doly tamamladygym bolmaýar.

Göwnüme bolmasa her haja gidenimde kemterlik edýän bir zatlar bardy. Ilki bilen-ä bir bije we «mañlaýa ýazylan wada» duýgusy (Rebbimiz bize wada berýär-ä!) ýok.

Hemişe haj parzyny döp bolan ýollar bilen berjaý etmek arzuwy bilen ýaşadym. Ak eşik geýip ata atlanyp, zyymda-da hajylaryň däbe öwrülen aýdymyny («Üç günden soň, eý gözəl Nebi, üç günden soň») aýdýan adamlar...

Ine, şeýle, aýallaryň gam-gussa we şatlyk gatyşykly mukama ýanap aýdýan aýdymalary şindizem aňymda at salýar.

Ol aýdymlarda gäh dogra, huh aýralyk hasraty bolardy. Aýal haja gidende, zyndan aýallaryň aýdýan aýdymalaryny eşiderdi:

*«Hüww, hajy hanym, mahmal geýnip nirä barýaň?
Nebini görmäge, hem Käbä zyýarata...»*

Aňymda janlanan haj ýolagçylygy şeýle: obamdan gatnap orta mekdebi okan Kina welaýatynyň Kus şäherine we ol ýerdenem marokkoly hajy Seýit Ebul-Hasan eş-Şazeliniň aradan çykan Humeýsera jülgesine...

Şazeli Kusdan Humeýserä, ol ýerdenem Aýzeb portuna we Jiddä sary ýola rowana bolupdy. Fatimileriň golastyndaky Kus Müsür gury ýeriniň iň esasy söwda we ylym ojagydy.

Ebul-Hasan eş-Şazeli

Şeýhe Mekgä ýetmek nesip etmän, Humeýserada aradan çykypdyr. Marokkodan Mekgä bakan ýola çykanda, halypasy oňa «Humeýserada görersiň» diýen eken. Aýdyşy ýalam bolupdyr! Sufi ussatlarymyzyň aýdyşy ýaly... Şazeliniň Humeýseraky gubruna zyýarat etmek biziň halkymyzyň adatynda ýarym hajy bolmak hasaplanýar.

Haj ýoly şeýledir. Kufi haty bilen hajylaryň öýüne çekilýän we dünýämizi Käbe bilen pygamberimiziň gubruna örkläp goýýan gizlin ýüp mysaly.

Mundan başga-da, meniň üçin haj ýolagçylygy abstrakt synagdyr. Ol owadan matematiki deňlemelere haýran bolmak ýa-da abstrakt sungat eserine maýyl bolmak ýaly bir zat. Mümkingadar şahsy we şaýatlaryň bolmaýan işi.

Men «Eşhedü en la ilahe illallah» diýenimde töweregimdäkiler tamamlady: «eşhedü enne Muhammeden abdühü we resulühü.»

Memun FENDI.

Sişenbe, 27.06.2023 ý. Oýlanmalar